

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีต่อการนำนโยบายโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของชาวนา เปรียบเทียบความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูมอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีต่อการปฏิบัติตามนโยบายรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของชาวนา เปรียบเทียบความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีต่อการปฏิบัติตามนโยบายรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชาวนาที่ทำการเพาะปลูกข้าวนาปี ปีการผลิต 2555/56 ในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม จำนวน 217 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .21 - .77 และความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .87 สถิติที่ใช้การวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี LSD. (Least Significant Difference) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สภาพการถือครองที่นา และจำนวนที่นาที่เพาะปลูกข้าว ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามที่มีต่อการนำนโยบายรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 ไปปฏิบัติ ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามแบบปลายเกิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่ต่อการนำนโยบายรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 ไปปฏิบัติ สถิติที่ใช้การวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี LSD. (Least Significant Difference)

1. สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีต่อการนำนโยบายโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 ผู้วิจัยปรากฏผล ดังนี้

1. ประชากรเพศหญิงจำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 เป็นเพศชายจำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 44.2 อายุ 51 ปีขึ้นไป เป็นจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 49.3 มีรายได้ 7,001 - 9,000 บาทต่อเดือน จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 50.2 สภาพการถือครองที่นาเป็นของตนเองทั้งหมด จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 46.5 และ จำนวนที่นา 41 - 60 ไร่ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 27.6

2. ความคิดเห็นของชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีต่อการนำนโยบายรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรม สนับสนุน ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมา คือ ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ($\bar{X} = 3.84$) และด้านลักษณะขององค์กร ($\bar{X} = 3.70$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านมาตรฐานนโยบายและวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 3.49$) ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย 2 ด้าน ด้าน คือ ด้านทรัพยากร ($\bar{X} = 2.36$) และด้านทักษะของผู้ปฏิบัติ ($\bar{X} = 1.97$)

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวนาตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ต่อการนำนโยบายโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 ไปปฏิบัติ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สภาพการถือครองที่นา และจำนวนที่นาที่เพาะปลูกข้าว

3.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีต่อการนำนโยบายโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีต่อการนำนโยบายโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 จำแนกตามอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวนาตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ต่อการนำนโยบายโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 ไปปฏิบัติ จำแนกตามการศึกษาสูงสุด พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05

3.4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีต่อการนำนโยบายโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 จำแนกตามรายได้ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีต่อการนำนโยบายโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 จำแนกตามสภาพการถือครองที่นาที่ใช้ในการเพาะปลูกข้าวนา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีต่อการนำนโยบายโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 จำแนกตามจำนวนที่นาที่ใช้ในการเพาะปลูก พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีต่อการนำนโยบายรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 โดยเรียงลำดับจากความถี่มากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ รัฐบาลควรกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อผลที่ได้จะสามารถเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรได้ (ค่าความถี่=14) รองลงมา คือ รัฐบาลควรกำหนดมาตรฐานการบริหารจัดการให้ชัดเจน และควรระบุทรัพยากรที่จำเป็นต่อนโยบาย (ค่าความถี่=12) และรัฐบาลควรออกประกาศในเรื่องของหลักเกณฑ์ ขั้นตอน การดำเนินงาน และระยะเวลาการดำเนินงานที่ชัดเจนและมีความเหมาะสมต่อเกษตรกร (ค่าความถี่=11)

2. อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่มีต่อการนำนโยบายโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ความคิดเห็นของชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามที่มีต่อการปฏิบัติตามนโยบายรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยที่ออกมาเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า รัฐบาลไม่มีการกำหนดมาตรฐานการบริหารจัดการให้ชัดเจน ไม่มีการระบุทรัพยากรที่จำเป็นต่อนโยบาย รัฐบาลส่งเสริมและสนับสนุนนโยบายนี้

ไม่เพียงพอ ทำให้ไม่มีตัวเร่งในการทำงาน หรือเนื่องมาจากการสนับสนุนด้านงบประมาณไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในขั้นตอนต่าง ๆ นอกจากด้านทรัพยากรแล้ว การวิจัยยังพบว่า เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการรับจำนำข้าว ไม่มีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน และขาดความกระตือรือร้นในด้านการปฏิบัติงาน

ซึ่งผลวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับ ชาญญา รุ่งชาญชัย (2554 : 26) ได้ทำการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน โครงการรับจำนำข้าวเปลือกในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า สภาพการดำเนินงานโครงการรับจำนำข้าวเปลือกในจังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีสภาพการดำเนินงานในระดับมาก มี 2 ด้าน คือ ด้านหลักเกณฑ์การดำเนินงาน และด้านคุณสมบัติผู้ฝากข้าวเปลือก ส่วนด้านนโยบายและวัตถุประสงค์กับด้านขั้นตอนและวิธีปฏิบัติงานมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ไพโรจน์ โพธิ์พุดกยวงศ์ (2533 : 51) ได้ศึกษาทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์เกษตรกร 300 ราย จำแนกทัศนคติออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ ทัศนคติของเกษตรกรต่อโครงการ โดยทั่วไป ต่อระเบียบการของ ธ.ก.ส. และต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ผลปรากฏว่า ทัศนคติของเกษตรกรต่อโครงการทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง ต่อระเบียบการของ ธ.ก.ส. อยู่ในระดับปานกลาง และต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน และผลการวิจัยสอดคล้องกับ ประสาน พูลเวช (2550 : 11) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปีในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ปี 2548 พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการเข้าร่วมโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

สมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ความคิดเห็นของชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตุม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามที่มีต่อการปฏิบัติตามนโยบายรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพการถือครองที่นา และจำนวนที่นาที่ใช้ในการเพาะปลูก แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า

1. อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และสถานภาพการถือครองที่นา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตุม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นแตกต่างกันในนโยบายการรับจำนำข้าว ว่ารัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะสามารถปฏิบัติตามได้ตามที่ตั้งไว้ให้ได้ผลจริงหรือไม่ นโยบายที่สร้างขึ้นมาจะถือเป็นการเอาใจเปรียบต่อตัวเกษตรกรหรือไม่

รวมทั้งผลที่ได้จากนโยบายจะสามารถเพิ่มรายได้ให้จริงหรือไม่ ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวส่งผลต่อความต้องการของชาวนาในด้านประสิทธิภาพในการทำงาน กล่าวคือ ชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีความต้องการนโยบายนี้ เกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงาน ความเพียงพอของงบประมาณในนโยบายนี้ที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ และด้านวัสดุอุปกรณ์กับบุคลากรว่ามีความเพียงพอและมีประสิทธิภาพจริงหรือไม่ รวมไปถึงเรื่องข่าวสาร หลักเกณฑ์ ขั้นตอนการดำเนินงาน และระยะเวลาการดำเนินงาน ว่ามีความเหมาะสมและชัดเจนพอหรือไม่ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพโรจน์ โพธิ์พุกขาววงศ์ (2543 : 19) ศึกษาทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อ โครงการรับจำนำข้าวเปลือกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดอ่างทองพบว่าเกษตรกรที่มีอายุมากมีทัศนคติที่ดีต่อโครงการมากกว่าเกษตรกรที่มีอายุน้อย และเกษตรกรที่ได้รับข่าวสารจะมีทัศนคติที่ดีต่อโครงการมากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้รับข่าวสาร นอกจากนี้เกษตรกรที่มีรายได้มากมีทัศนคติที่ดีต่อโครงการมากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้น้อย ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยนริศร วัฒนเรืองโกวิท (2548 : 12) ได้ทำการศึกษาปัญหาโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล ปี 2546 ในเขตอำเภอลำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ผลการศึกษาปรากฏว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโดยรวมและจำแนกตามรายได้ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมโครงการ ส่วนใหญ่เห็นว่ามีปัญหาโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล ปี 2546 โดยรวมและเป็นด้านทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการจดทะเบียนเกษตรกร ด้านการจำนำข้าวที่ยุ่งฉง และด้านการจำนำข้าวที่โรงสี อยู่ในระดับมาก

2. เพศ และจำนวนที่นาที่ใช้ในการเพาะปลูก แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่เป็นเพศชายหรือเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในโครงการมีการปฏิบัติงานตามแผนงาน ทำให้การบริการที่ได้รับจากหน่วยงานไม่แตกต่างกัน รวมไปถึงมั่นใจว่านโยบายนี้จะได้รับการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในนโยบายนี้ และมั่นใจว่าภาครัฐจะสามารถผลักดันนโยบายนี้เกิดผลได้จริง และสามารถทำให้เศรษฐกิจของเกษตรกรดีขึ้นได้

ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ ลายประดิษฐ์ และคณะ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ประเมินผลโครงการรับจำนำข้าวสารปี 2542/2543 ในเขตจังหวัดตะเข็บเตรา โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 314 ราย โดยจำแนกตามเพศ อายุ รายได้ และใช้ปัจจัยในการชี้วัดความพึงพอใจ 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร ด้านการบริการของพนักงานเจ้าหน้าที่ ด้านการตรวจสอบคุณภาพข้าว ด้านหลักเกณฑ์โครงการที่กำหนด ด้านการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรด้าน เพศ อายุ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และระดับความพึงพอใจด้าน

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกษตรกรรายที่ผลิตข้าวเพื่อขายให้ความสนใจและรับรู้ข่าวสารได้มากกว่า เกษตรกรรายเล็กที่ผลิตข้าวเพื่อบริโภค ทั้งนี้อาจมีสาเหตุเนื่องมาจากได้รับผลกระทบจากราคาข้าว น้อย ระดับความพึงพอใจด้านการบริการของพนักงานเจ้าหน้าที่เกษตรกรรายเล็กมีความพึงพอใจ ต่ำกว่าเกษตรกรรายใหญ่และปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเกษตรกรรายใหญ่และปานกลาง ติดต่อกับ ธุรกรรมกับเจ้าหน้าที่บ่อย จึงทำให้เกิดความเข้าใจขั้นตอนการกู้เงินเป็นอย่างดี ระดับความพึงพอใจ ด้านการตรวจสอบคุณภาพข้าว เกษตรกรทุกระดับยังมีความพึงพอใจน้อย สาเหตุเนื่องมาจากการ ตรวจสอบคุณภาพข้าวยังไม่โปร่งใส การขังน้ำหนักโรงสียังใช้เทคนิคเอาเปรียบ การหักความชื้น กระทำแบบเหมารวม คือ หักในอัตราสูงสุดไว้ก่อน เครื่องตรวจวัดไม่น่าเชื่อถือ ระดับความพึงพอใจหลักเกณฑ์ที่โครงการกำหนด เกษตรกรทุกระดับมีความพึงพอใจ เนื่องจากผู้ที่ไม่พอใจจะไม่ เข้าร่วมโครงการ และระดับความพึงพอใจต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกร เกษตรกรทุกระดับมีความพึงพอใจน้อยเนื่องจากโดยกระบวนการแล้ว เกษตรกรมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมน้อย ตัวแทน เกษตรกรที่แต่งตั้งมาไม่ค่อยมีบทบาท ยังมีความกลัวเกรงอยู่หลายประการ ไม่กล้าแสดงออก ผลการวิจัย ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ สระแก้ว (2549 : 43) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความ คิดเห็นของเกษตรกรลูกค้าและเกษตรกรทั่วไปต่อโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2547/48 ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์และสหกรณ์การเกษตรสาขารัตนบุรี จังหวัด สุรินทร์ พบว่า เกษตรกรลูกค้าและเกษตรกรทั่วไปเห็นด้วยกับการดำเนินงานโครงการอยู่ในระดับ มาก และเกษตรกรมีความคิดเห็นต่อโครงการในด้านนโยบายและวัตถุประสงค์ ด้านคุณลักษณะ และเงื่อนไขโครงการ ด้านขั้นตอนการดำเนินงาน และด้านมาตรการก่อนคลายของรัฐแตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

8.1.1 จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาระดับความคิดเห็นของชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามที่มีต่อการปฏิบัติตามนโยบายรับจำนำข้าวเปลือกนาปี การผลิต 2555/56

- 1) เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ ควรมีความยุติธรรม และเสมอภาค
- 2) เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ ควรปฏิบัติงานอย่าง โปร่งใส และไม่คดโกง
- 3) เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ ควรมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน

8.1.2 จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามที่มีต่อการปฏิบัติตามนโยบายรับจำนำ

ข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56 จำแนกตามข้อมูลทั่วไปประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สภาพการถือครองที่นา และจำนวนที่นาที่ใช้ในการเพาะปลูกข้าว

1) รัฐบาลควรมีการสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในขั้นตอนต่าง ๆ

2) รัฐบาลควรส่งเสริมนโยบายนี้ เพื่อเป็นตัวเร่งในการทำงานและการจ้างงาน

8.1.3 จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษาข้อเสนอแนะที่ต่อการปฏิบัติตามนโยบายรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต 2555/56

ข้อเสนอแนะในการวิจัย มีดังนี้ รัฐบาลควรกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อผลที่ได้จะสามารถเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรได้ รัฐบาลควรกำหนดมาตรฐานการบริหารจัดการให้ชัดเจน และควรระบุทรัพยากรที่จำเป็นต่อนโยบาย และรัฐบาลควรออกประกาศในเรื่องของหลักเกณฑ์ ขั้นตอนการดำเนินงาน ระยะเวลาการดำเนินงานที่ชัดเจน และมีความเหมาะสมต่อเกษตรกร

8.2 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1. ควรศึกษาความคิดเห็นของชาวนาต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

8.2.2. ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม หรือการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมาย คือนุเคราะห์ของเทศบาลและประชาชน ของชาวนาในเขตพื้นที่ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำมาซึ่งการได้ปัญหาและแนวทางการดำเนินงาน ของอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม